

ПРОФЕСІЙНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ КЕРІВНИКА ЗАКЛАДУ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ У ПОБУДОВІ ПРОФЕСІЙНОГО ІМІДЖУ

Кокоза Вячеслав Михайлович,

здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти зі спеціальності 011 «Освітні, педагогічні науки» освітньо-професійної програми «Позашкільна освіта» Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна

Лебедик Леся Вікторівна,

доктор педагогічних наук, доцент, доцент кафедри мистецтвознавства та позашкільної освіти Полтавського національного педагогічного університету імені В. Г. Короленка, м. Полтава, Україна

Професійна компетентність керівника закладу позашкільної освіти у побудові власного іміджу є актуальною, адже дедалі більшого значення у сучасних умовах набуває його здатність до самовдосконалення, підвищення рівня фахової майстерності, побудови професійного іміджу, який створює і репрезентує імідж усього закладу позашкільної освіти.

Аналіз джерел [1–14 та ін.] показав, що деякі аспекти професійної компетентності керівника закладу позашкільної освіти у побудові власного іміджу вже досліджувалися у вітчизняній науці. Проблема створення чи конструювання іміджу (іміджування) почала цікавити наукову громадськість Європи й США, починаючи із другої половини ХХ століття (Б. Андерсон, П. Берд, Л. Браун, Д. Бурстін, С. Вільямс, М. Вудкок, Дж. Груніг, Ф. Девіс, Дж. Джеймс, Х. Мамзер, Л. Робертс, М. Спіллейн, Дж. Ягер та ін.), а з кінця ХХ століття і в Україні. Однак, проблема складників професійної компетентності керівника закладу позашкільної освіти у побудові власного іміджу залишається малодослідженою.

Визначимо сутність ключового поняття дослідження «професійний імідж керівника закладу позашкільної освіти» – якісна характеристика особистості керівника закладу позашкільної освіти, що сприяє прояві в нього особистісних якостей, внутрішніх установок, життєвих позицій, знань і професіоналізму, зважаючи на зовнішні виразники (зовнішній вигляд, поведінку, особливості вербального і невербального спілкування, специфіку оформлення створеного ним середовища), які суттєво впливають на організацію міжособистісних взаємин і реалізацію професійних функцій керівника закладу позашкільної освіти [1, с. 34–38; 10–12; 13, с. 42–51; 14, с. 128–157].

Структурними компонентами професійної компетентності керівника закладу позашкільної освіти у побудові власного іміджу є: а) візуальний –

зовнішній вигляд, невербальні засоби комунікації, предметне середовище керівника закладу позашкілля; б) аудіальний – володіння технікою та комунікативними якостями мовлення, ораторським мистецтвом; в) професійний – компетентність керівника закладу позашкілля, якість його праці, досвід, репутація, вміння удосконалюватися; г) внутрішній – педагогічна спрямованість, психічне, психологічне, соціальне, духовне здоров'я; особистісно-професійні якості керівника закладу позашкілля [1, с. 34–38].

Професійну компетентність керівника закладу позашкільної освіти у побудові власного іміджу визначаємо як якість керівника закладу позашкілля, який передбачає опанування знаннями, уміннями і навичками із педагогічної іміджології, які ґрунтуються на знаннях педагогіки, психології, методики позашкілля, педагогічної майстерності, етики і психології педагогічного спілкування, фахових уміннях керівника закладу позашкілля, та можливість їх застосування в реальних умовах [1, с. 34–38; 10–12].

Професійна компетентність керівника закладу позашкільної освіти у побудові власного іміджу є професійно-особистісним утворенням, який поєднує його спрямованість, особистісно-професійні якості, психолого-педагогічні, методичні знання, уміння й навички у сфері педагогічного іміджотворення, які необхідні для здійснення ним професійних функцій, успішної взаємодії з усіма учасниками освітнього процесу, створенні і репрезентації особистого професійного іміджу.

На основі аналізу праць, пов'язаних із професійною підготовкою керівників закладів позашкілля, розкрито сутність професійної компетентності керівника закладу позашкільної освіти у побудові власного іміджу. Ця підготовка передбачає його ознайомлення з науковими основами, специфікою професії керівника закладу позашкілля, розвиток системи професійних знань, умінь, навичок, професійно значущих якостей, розвиток основ педагогічної майстерності, які є підґрунтям професійної компетентності керівника закладу позашкільної освіти у побудові власного іміджу.

У структурі професійної компетентності керівника закладу позашкільної освіти у побудові власного іміджу виокремлюємо компоненти: мотиваційний; когнітивний; операційний: а) мотиваційний компонент передбачає наявність у керівника закладу позашкілля педагогічної спрямованості та необхідних для цієї професії особистісно-професійних якостей; б) когнітивний компонент професійної компетентності керівника закладу позашкільної освіти у побудові власного іміджу характеризується сформованістю системи професійних знань (із психології, педагогіки, фахової методики, педагогічної іміджології); в) операційний компонент передбачає вміння керівника закладу позашкілля рекламувати себе, взаємодіяти з різними учасниками освітнього процесу, правильно добирати і використовувати необхідні засоби демонстрування власного професійного іміджу, здатність до рефлексії, адекватного оцінювання свого іміджу [1, с. 34–38; 10–12; 13, с. 42–51].

Із метою оцінювання рівнів сформованості професійної компетентності керівника закладу позашкільної освіти у побудові власного іміджу розроблено й обґрунтовано відповідні компонентам показники: а) показниками мотиваційного

критерію є: сформованість професійних мотивів, потреб, інтересів, ціннісних орієнтацій, наявність ідеалу керівника закладу позашкілля та адекватних йому особистісно-професійних якостей, мотивація до створення професійного іміджу керівника закладу позашкілля, потреба у професійному саморозвитку, самовдосконаленні, підтриманні професійного іміджу керівника закладу позашкілля; б) показниками когнітивного критерію є: наявність знань педагогіки, психології, методики викладання, основ педагогічної майстерності, іміджології професіонала, технологій побудови, розвитку і коригування професійного іміджу керівника закладу позашкілля; в) показниками операційного критерію є: вміння аналізувати й оцінювати складники свого професійного іміджу як керівника, опрацьовувати інформацію, коригувати власний імідж як керівника закладу позашкілля, адаптувати інформацію згідно рівня професійної компетентності, створювати рекламу про себе і рекламувати себе як керівника і професіонала, добирати засоби демонстрування і підтримання професійного іміджу в ситуаціях взаємодії з різними учасниками освітнього процесу згідно сучасних вимог до керівника закладу позашкілля.

Педагогічними умовами, що забезпечують розвиток професійної компетентності керівника закладу позашкільної освіти у побудові власного іміджу, визначено: 1) забезпечення позитивної мотивації керівників закладів позашкілля до побудови професійного іміджу; 2) створення сприятливого освітнього середовища для вироблення в керівників закладів позашкілля умінь і навичок іміджотворчої діяльності; 3) реалізація керівниками закладів позашкілля знань і умінь у практиці іміджотворення.

Отже, комплексне використання спектру традиційних та інноваційних методів навчання (активних й інтерактивних) сприяє формуванню в керівників закладів позашкілля мотивації до побудови власного образу професіонала, знань про професійний імідж керівника закладу позашкілля, способи його проектування, конструювання, розвитку, удосконалення і коригування, вироблення належних умінь і навичок іміджотворчої діяльності, оновлення власного професійного іміджу в професійній діяльності.

Перспективними напрямками подальших наукових студіювань визначено: розвиток власного іміджу керівника закладу позашкілля, розвиток готовності керівників закладів позашкілля до використання в професійній діяльності знань із педагогічної іміджології в умовах неперервної освіти, підготовку керівників закладів позашкілля до створення іміджу закладу позашкільної освіти.

Список використаних джерел

1. Кокоза В. М., Лебедик Л. В. Основні складники іміджу керівника закладу позашкільної освіти. *Наука і освіта в глобальному та національному вимірах: виклики, загрози, перспективи розвитку* : тези доповідей II Міжнар. наук.-практ. конф. (16–17 листоп. 2023 р., м. Лубни). Полтава; Лубни; Миргород, 2023. 284 с. С. 34–38.

2. Лебедик Л. В. Оцінювання якості здоров'язберезувального середовища закладу позашкільної освіти. *Зб. наук. пр. за матеріалами Всеукр. наук.-практ. конф. «Формування життєвої компетентності осіб з особливими освітніми*

потребами в системі позашкільної, спеціальної та інклюзивної освіти» / За заг. ред. Ю. Д. Бойчука. Харків : ХНПУ ім. Г. С. Сковороди, 2023. 629 с. С. 128–132. URL : <https://dspace.hnpu.edu.ua/handle/123456789/10567>

3. Лебедик Л. В. Педагогічний менеджмент системи підготовки педагогів закладу позашкільної освіти еколого-натуралістичного профілю. *Освітній фактор. Всеукраїнський науково-педагогічний журнал*. 2022. С. 103–106.

4. Лебедик Л. В. Педагогічні погляди Григорія Сковороди як дороговказ для педагогів закладів позашкільної освіти. *Імідж сучасного педагога*. 2022. № 4 (205). С. 115–119.

5. Лебедик Л. В. Розвиток особистості педагогічного працівника закладу позашкільної освіти у безпечному освітньому середовищі. *Організація безпечного освітнього середовища – виклик сучасності: перспективи та рішення* (м. Тернопіль, Україна, 03 берез. 2023 р.). Науковий, методичний, інформаційний збірник ТОКІППО / Редколегія: О. М. Петровський, В. С. Мисик, І. М. Вітенко, О. І. Когут, Ю. Ч. Шайнюк, Т. В. Магера, Ф. І. Полянський, Н. Б. Стрийвус, Г. І. Герасимчук. Тернопіль : ТОКІППО, 2023. 416 с. С. 225–229.

6. Лебедик Л. В. Створення та розвиток безпечного освітнього середовища закладу позашкільної освіти в умовах воєнного стану. *Освітній менеджмент: успішні практики й виклики в контексті розбудови НУШ*. Матеріали Міжрегіон. наук.-практ інтернет-конф. Полтава, 19 квіт. 2023 р. : за заг. ред. С. В. Королюк, О. В. Касьянової. Полтава : ПАНУ, 2023. 94 с. С. 51–53.

7. Лебедик Л. В. Формування професійної компетентності майбутніх педагогів для закладів позашкільної освіти. *Лише той Учитель, хто живе так, як навчає* : матеріали Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. з міжнар. участю, присвяченої Всесвітньому дню філософії (Полтава, 17 листоп. 2022 р.) / уклад. : Л. Литвинюк, М. Чиркова. Полтава : ПАНУ, 2023. 298 с. С. 240–244.

8. Лебедик Л. В. STEAM-технології навчання майбутніх педагогів закладів позашкільної освіти. *Актуальні аспекти розвитку STEAM-освіти в умовах євроінтеграції*: зб. матеріалів Міжнар. наук.-практ інтернет-конф. (м. Кропивницький, 21 квіт. 2023 р.). Кропивницький : ДонДУВС, 2023. 405 с. С.143–145.

9. Стрельніков В. Ю., Лебедик Л. В. Дев'ять кроків ефективного навчання лідерству. *Імідж сучасного педагога*. 2007. № 7–8 (76–77). С. 25–30.

10. Стрельніков В. Ю. Педагогічна культура – основа іміджу сучасного педагога. *Імідж сучасного педагога*. 2000. № 4–5. С. 6–8.

11. Стрельніков В. Ю. Проблеми готовності майбутнього вчителя до самовдосконалення. *Імідж сучасного педагога*. 2018. № 3 (180). С. 5–8.

12. Стрельніков В. Ю. Сучасна іміджологія – вчителю. *Імідж сучасного педагога*. 1999. № 4. С. 2–5.

13. Lebedyk L. V. Possibilities of application of the a person-centered approach in the training of teachers of out-of-school education institutions. *Scientific World Journal Issue*. No19. Part 4 May 2023. P. 42–51.

14. Lesya Lebedyk, Viktor Strelnikov. Educational space of continuous education of teachers: a facilitating approach. *Educational space: post-non-classical perspectives* / Eds. Dimitrina Kamenova, Svitlana Arkhypova. Varna: Varna university of management, 2023. 261 p. P. 128–157.